

Oulu

13.11.2009

POHJOIS-POHJANMAAN LINTUTIETEELLINEN YHDISTYS RY (PPLY)
PL 388
90101 Oulu

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus
PL 124
90101 Oulu
kirjaamo.ppo@ymparisto.fi

Viite / Pieni-Hangasnevan, Vuhtosuon ja Kiikkunevan turvetuotantohanke

LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry esittää tässä lausunnossa yhteysviranomaiselle näkemyksensä Vapo Oy:n Siikalatvan, Kärsämäen ja Pyhännän kunnissa sijaitsevien Pieni-Hangasnevan, Vuhtosuon ja Kiikkunevan turvetuotantohankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta koskien linnuston inventointia ja linnustoon kohdistuvien vaikutusten arviointia. Hankkeen linnustovaikutuksiin yhdistys ottaa kantaa vasta YVA:n valmistuttua.

Pieni-Hangasnevalle on tehty linnustaselvitys 18.6.2007 ja vuonna 2009 kerrotaan selvitetyn pesimäaikaista linnustoa Vuhtosuolla ja Kiikkunevalle. Laskentamenetelmänä on käytetty pesimälinnuston linjalaskentaa. Alueiden kevät- ja syysmuuton aikaista linnustoa ei ole selvitetty lainkaan.

Linjalaskenta soveltuu useimpien yleisten ja runsaslukuisten lintujen parimäärien arviointiin, mutta sen avulla ei voida arvioida suon merkitystä harvinaisille tai vähälukuisille lajeille, koska todennäköisyys niiden osumiseen laskentareitille on hyvin pieni. Harvinaiset ja vähälukuiset lajit ovat kuitenkin avainasemassa arvioitaessa alueen merkitystä linnustolle. Lisäksi useiden aikaisin pesintänsä aloittavien lajien havaittavuus kesällä tehtävässä linjalaskennassa on huono, koska useiden lintulajien ääntely- ja liikkumisaktiivisuus vähenee pesinnän edetessä. On myös mahdollista, että sellaiset lintuparit, joiden pesintä on syystä tai toisesta tuhoutunut jo alkuvaiheessa ovat ehtineet poistua alueelta.

Edellä mainituista seikoista johtuen oikea menetelmä linnuston selvittämiseksi on koko alueen kattava usean laskentakerran kartoituslaskenta, jossa ensimmäinen laskentakerta on heti suon vapauduttua lumipeitteestä ja viimeinen keskikesän aikaan. Tällä välillä laskenta tulee toistaa vähintään kolme kertaa siten, että kaikki suolla mahdollisesti pesivät lajit ovat havaittavissa ainakin kahdessa laskennassa. Laskentasäähän on kiinnitettävä huomiota siten, että kartoitusta ei tehdä huonolla säällä lintujen huonon havaittavuuden ja pesintöjen tuhoutumisriskin takia.

Kartoituksessa mikään osa tutkittavasta alueesta ei saa jäädä yli 100 metrin päähän kuljetusta reitistä avoimessa ympäristössä tai yli 50 metrin päähän metsäisessä ympäristössä. Melko kattavasta kartoituksesta huolimatta riekkokannan arviointi voi olla mahdotonta sulan maan aikaan kannan ollessa harva. Riekkokanta tulee selvittää talvella jälkilaskennalla kiertämällä suo vähintään kerran vähintään 2 vrk edellisen lumisateen jälkeen, jolloin jäljet ovat riittävän luotettavasti havaittavissa.

Soiden merkitystä lintujen kevät- ja syysmuutonaikaisena levähdys ja ruokailualueina ei ole selvitetty lainkaan. Muutolla levähtäviä lintuja tulee kuitenkin havainnoida pesimälinnuston tapaan kartoituslaskennalla, jolloin saadaan kattava kuva alueen muutonaikaisesta merkityksestä. Keväällä levähtävien muuttolintujen laskenta on luonnollisesti yhdistettävissä pesimälintujen laskentaan, jos laskenta-aikaa varataan riittävästi. Tämän lisäksi erityisesti osittain luonnontilaisen Pieni-Hangasnevan merkitystä lintujen levähdysalueena tulee selvittää myös huonolla säällä (esim. sade tai pohjoistuuli), jolloin lintujen muutto pysähtyy ja levähdysalueiden merkitys on hetkellisesti suurempi. Lintujen pesintöjen alettua levähtäjien havainnointi kylmällä tai sateisella säällä on kuitenkin tehtävä etäämmältä kaukoputkea apuna käyttäen pesintöjen tuhoutumisriskin takia. Hankkeen kohteena olevilla soilla saattaa olla merkitystä linnuille myös loppukesällä ja syksyllä, mistä johtuen alueen linnustoa tulee havainnoida myös elo-lokakuussa.

Vuohtosuo eteläpuolella 1,8 km:n päässä sijaitsee Lauttanevan Natura-alue. Hankkeen toteutuessa (vaihtoehdot 1–3) tuotantoalue muuttuu lintujen pesinnälle ja ruokailulle täysin kelvottomaksi. Läheisten soiden tämän hetkistä merkitystä Natura-alueella pesivien tai levähtävien lintujen ruokailualueena tai vaihtoehtoisena levähdysalueena ei tunneta. Turvetuotantohankkeiden toteuttamiskelpoisuutta arvioitaessa on välttämätöntä tehdä perusteellinen selvitys hankkeen vaikutuksista läheisten Natura-alueiden linnustoon tarkasteltuna yhdessä muiden lähistöllä olevien toteutuneiden ja suunnitteilla olevien turvetuotantohankkeiden kanssa.

YVA-ohjelmassa tarkastellaan neljää vaihtoehtoa, joista vaihtoehdossa 0 suot jäävät nykyiseen tilaansa ja muiden vaihtoehtojen toteutuessa soiden linnustot häviävät täysin. Vaihtoehtojen vertailussa Pieni-Hangasnevan, Vuohtosuo ja Kiikkunevan merkitystä linnustolle vaihtoehdossa 0 täytyy tarkastella myös pidemmällä aikavälillä ottaen huomioon mahdollisuus suon muuttuneiden osien ennallistamiseen, mikäli hanketta ei toteuteta. Myös vaihtoehtoa, jossa merkittäviltä osin luonnontilainen Pieni Hangasneva jätetään tuotannon ulkopuolelle, pitää tarkastella.

YVA-menettelyn tarkoituksena on tuoda esille hankkeen haitat ja hyödyt luotettavasti. Hankkeen aikataulun osavaiheissa ei ole esitetty ajankohtaa linnustoselvityksille johtuen ilmeisesti siitä, että tarpeelliset selvitykset katsotaan jo tehdyn. Tehdyistä selvityksistä ei kuitenkaan ole vuodelta 2007 olevan puutteellisen linnustoselvityksen lisäksi muuta tarkempaa mainintaa. Hankkeen aikatauluun tulee varata vähintään yksi maastokausi (maalis-lokakuu) tarkemman linnustoselvityksen tekemiseksi. Ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan täytyy sisällyttää riittävän yksityiskohtainen linnuston

inventointiohjelma, missä kuvataan tavoitteet, menetelmät ja ajankohdat, jotta ohjelman riittävyyttä luotettavan linnustoarvion tuottamiseen voidaan kunnolla arvioida.

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry

puheenjohtaja   Aappo Luukkonen

sihteeri   Ari-Pekka Auvinen